

Anadolu'da Bir Mimari Proje Yarışması: Vedat Dalokay ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şubesi, 1964-1968

Filiz Sönmez

*Doç.Dr., Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Kayseri, Türkiye
fsonmez@erciyes.edu.tr*

ÖZET

Cumhuriyet döneminde mimari proje yarışmaları, sadece bir mimarlık hizmeti elde etmenin bir yolu olmayıp, aynı zamanda Anadolu kentlerinde modern mimarlık söyleminin ve üretiminin yaygınlaştırılmasında bir katalizör görevi üstlenmiştir. Mimari proje yarışmaları, Anadolu şehirlerinde Cumhuriyet'in modern mimari kimliğini oluşturma sürecine önemli katkılar sağlamıştır. Bu bağlamda 1960'larda mimarlık kültürünü ve düzeyini kamu yapıları öncelikli olarak artırmak isteyen devlet, Anadolu'nun birçok şehrinde mimari proje yarışmaları düzenlemiştir. Bu çalışma kapsamında, 1960'lı yıllarda açılan mimari proje yarışmalarının, Türkiye'deki modern mimarlık üretiminin Anadolu'da yaygınlaştırılmasında nasıl bir rol üstlendiği, Vedat Dalokay ve Orhan Dinç'in tasarladığı Merkez Bankası Kayseri Şube binası örneği çerçevesinde incelenecektir. Çalışmada 1964 yılında bir mimari proje yarışması sonucunda inşa edilen Bankanın modern mimari tasarım anlayışı ortaya konularak, Dalokay mimarlığının rasyonalist biçim dili üzerinden 1960'lar Anadolu coğrafyasındaki modern mimarlık ortamını da değerlendirmek mümkündür. Ayrıca Anadolu'daki 1960'lar mimari proje yarışma ortamının modern mimarlık üretimine ve kentteki yapı çevrenin kalitesine katkısının ortaya konulması ve kentin ticari belleğinde önemli bir yeri olan Bankanın tescillenmesinin önerilmesi çalışmanın hedeflerini oluşturmaktadır. Buna göre, 1960'lar Türkiye mimarlık pratiğini temsil edebilecek üretimlerin kısıtlı sayıları ve bunların korunmaları konusundaki yetersizlikler gözönüne alındığında, Merkez Bankası Kayseri Şube binasının mimarlık nesnesi olarak incelenmesi ile, dönemin modern mimarlık anlayışının çözümlenmesine ve kaydına katkıda bulunacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Mimari proje yarışmaları, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şubesi, Vedat Dalokay, modern mimarlık.

An Architectural Project Competition in Anatolia: Vedat Dalokay and Central Bank of the Republic of Turkey Kayseri Branch, 1964-1968

ABSTRACT

Architectural project contests were not only a way of obtaining architectural designs during the Republic period, but also served as a catalyst for the dissemination of modern architectural discourse and production in Anatolian cities. Architectural competitions have contributed significantly to creating the modern architectural identity of the Republic in other Anatolian cities. In this context, the government, which wanted to increase the architectural culture and level of public buildings primarily in the 1960s, organized architectural project competitions in many cities of Anatolia. Using the framework of the Central Bank Kayseri Branch building as a case study, the following areas will be examined: the 1960s architectural competitions, their role in promoting the Anatolia of modern architectural production in Turkey, and the work of designers Vedat Dalokay and Orhan Dinç. The Bank was built as a result of an architectural project competition in 1964. By studying and revealing its modern architectural design, one can evaluate the modern architectural environment of Anatolia in the 1960s to better understand the rationalist form language of Dalokay architecture. In addition, the aim of the study is to reveal how these competitions contributed to modern architecture as well as the quality of the built environment in the city. Furthermore, the study will propose the historic

registration of the Bank, which has an important place in the commercial memory of the city. Accordingly, despite the limited production and inadequate number of buildings that can represent practical 1960s Turkish architecture, the building will reveal the modern architectural style of the period through the examination of architectural recordings.

Keywords: Architectural project competitions, Central Bank of the Republic of Turkey Kayseri Branch, Vedat Dalokay, modern architecture.

1. Giriş

Mimari proje yarışmaları, genel olarak mimari proje ile mimarlık hizmeti elde etmenin bir yoludur. Yarışmalar, genel olarak algılandığı şekliyle iş alma ve iş vermenin yöntemi olmasının ötesinde, *mimarlık kültürünü ve düzeyini artırmaya* olanak sağlamaktadır (Duran, 2018, s.7). Bu bağlamda 1960'larda mimarlık kültürünü ve düzeyini kamu yapıları öncelikli olarak artırmak isteyen devlet, Anadolu'nun birçok şehrinde mimari proje yarışmaları düzenlemiştir. Bu çalışma kapsamında, *1960'lı yıllarda açılan mimari proje yarışmalarının, Türkiye'deki modern mimarlık üretiminin Anadolu'da yaygınlaştırılmasında ve modern kent kimliğinin gelişiminde nasıl bir rol üstlendiği* Kayseri örneği çerçevesinde incelenecektir. Mimari proje yarışmaları, özellikle kentlerin modern yüzünü temsil eden kamu binalarının yarışma marifeti ile elde edilmesine vesile oldukları gibi, Anadolu kentlerinde modern mimarlık söyleminin ve üretiminin yaygınlaştırılmasında bir katalizör görevi üstlenmiştir. Çalışmada, Anadolu'da bir proje yarışması ile elde edilen ve tasarımcıları Vedat Dalokay ve Orhan Dinç olan *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şube* binası (1964) örneklem olarak seçilmiştir.

Dalokay okul, hastane, yurt, banka, konut ve cami bir çok farklı türde yapı tasarlamış olup, Kocatepe Camii (1957) ve Kral Faisal Camii (1969) gibi büyük ölçekli tasarımları ülke ve dünya çapında ses getirmiştir ve literatürde de özellikle bu yapıları işlenmiştir. Bu çalışmada ise, Dalokay'ın rasyonel-işlevselci mimari yaklaşımı bağlamında Anadolu'da katıldığı orta ölçekli bir mimari proje yarışması kapsamında, modern mimarlık üretimine sağladığı katkı çerçevesinde değerlendirilecektir. Böylelikle sonuç ürün olan bu makale ile TCMB Kayseri Şube binasının mimari ve kentsel mekândaki karşılığını ortaya koymak mümkün olacağı gibi 1960'lar Türkiye modern mimarlığı/Anadolu'daki proje yarışmaları/Dalokay'ın rasyonel modernist anlayışı/modern mimari miras gibi kavramlar ile Dalokay'ın Anadolu'daki mimarlık üretimi üzerinden, 1960'lar Türkiye mimarlık pratiğini okuma/yazma biçimimizde de yerel açılımlar sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma kapsamında, Dalokay'ın Anadolu'da kazandığı mimari yarışma projelerinin sınırlı sayıda yayında basıldığı tespit edilmiştir: Ankara'da *Iz Birakan Mimarlar Dizisi II: Vedat Dalokay-Nejat Tekelioğlu* ve "Turkey: Modern Architectures in History" adlı kitaplar dışında son zamanlarda Dalokay mimarlığını işleyen kitaplara rastlanmamıştır. 1950 ve 1960'lı yıllarda inşa edilen ve 20.yy Türk mimarlığını özetleyen; "20. Yüzyıl Türkiye Mimarlığı", ve "Mid-Century Modernism in Turkey: Architecture Across Cultures in the 1950s and 1960s" gibi kitaplarda Vedat Dalokay eserlerine yer verilmemiştir.

Zafer Akay'ın da belirttiği gibi, Dalokay'ın yarışma başarılarının birçoğu uygulamaya dönüşemediği gibi, çoğunlukla yarışma yoluyla gerçekleştirilen çok sayıdaki mimari projeleri dönemlerinin mimarlık yayıncılığında pek az yer bulabilmiştir (Akay, 2019, s.77). Bu çalışma, Dalokay'ın 1960'lar rasyonel mimarlığının Anadolu'daki örneklerinden biri olan ve daha önce literatürde yer bulmamış TCMB Kayseri Şubesine odaklanmıştır. Ayrıca günümüzde, 1960'lar Türkiye mimarlık pratiğini temsil edebilecek üretimlerin kısıtlı sayıları ve bunların belgelenmeleri/korunmaları konusundaki yetersizlikler gözönüne alındığında, *Merkez Bankası Kayseri Şube* binasının incelenmesi Mimarlık Tarihi yazınında önemlidir.

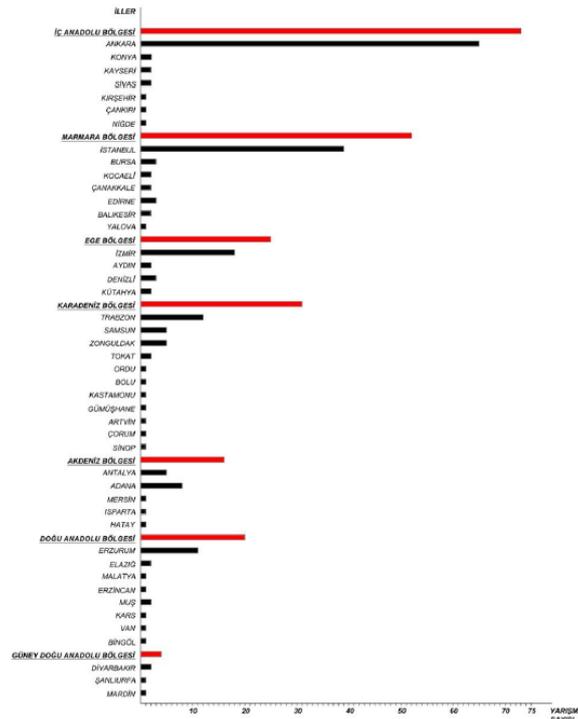
2. 1960'lar Mimarlık Ortamında Mimari Proje Yarışmaları

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından 1950'li yıllara kadar, yeni kurulan devletin prestij binaları genellikle yabancı mimarlar tarafından tasarlanmıştır. Proje yarışmalarında da bu

eğilim devam etmiştir. Devlet tarafından ihale edilen projeler yerine, demokratik bir ortamda üretimin gerçekleştirilmesi için 1950'li yıllarda meslek odalarının kurulması önemli bir dönemeç olmuştur. 1952 yılında yarışmalar ile ilgili önemli bir adım atılmış, Bayındırlık Bakanlığı tarafından 24 maddeden oluşan *Mimarlık ve Şehircilik Yarışmalarına ait Yönetmelik* oluşturulmuş, 1954 yılında ise meslek odalarının kurulmaya başlanması ile Mimarlar Odası açılmıştır. Odanın açılması yarışmaların kurumsallaşması adına önemli bir gelişme olmuştur (Duran, 2018, s.15). Artık kamusal mimarlık sadece devlet denetiminde olmaktan çıkmış ve mimari yarışmaların düzenlenmesinde Oda'nın söz sahibi olan konumuyla, bir anlamda mesleki bağımsızlık kazanılmıştır (Sey, 1998, s.34) 1960'larda "Bayındırlık Bakanlığı ve Mimarlar Odası zaman zaman kesintiye uğrasa da gerek proje hizmetleri şartnameleri, yarışmalar yönetmelikleri vb. yasal düzenlemeler ve gerekse jüri oluşturma kriterleri, kolokyum gibi yöntemlerle proje yarışmalarının örgütlenmesinde etkin olmuşlar, göreceli olarak bir istikrar sağlamışlardır" (Aygün, 2005, s.28). Buna göre, yasal sürecinde aşılması ile 1960-1980 yılları arasında ülkede mimari proje yarışmalarının sayısı artmış, Türk mimarları, modern mimarlık söylemi içinde, kendi öznel yargılarını da kullanarak farklı ve daha zengin mimari arayışlar içinde olmuşlar ve *Batı'daki mimari hareketler daha etraflıca anlaşılmiş ve izlenmiştir* (Şen, Sarı, Sağsöz, Al, 2014, s.556) 1960'lardan sonra Ankara ve İzmir gibi şehirlerin yanı sıra, orta ölçekli Anadolu şehirlerinde de yarışmaların açılması, *Cumhuriyet'in yerelde de modern mimari kimliğini oluşturma sürecine* önemli katkılar sağlamıştır. Meltem'in (2010, s.86) de belirttiği gibi, Türkiye'de yarışmayla yapılmış binalara bakıldığında nitelikleriyle ülkenin çağdaş mimarlık mirasının büyük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir.

Ülkede 1960-1980 yılları arasında açılan mimari proje yarışmaları toplam 246 adettir (Gencal, 2011, s.80) "20 yıllık süreç içinde açılan yarışmalar yapı türlerine göre incelendiğinde, en fazla yarışmanın hem kamu yönetim yapıları hem de eğitim yapıları için 67 adet yarışma açıldığı görülmektedir" (Gencal, 2011, s.81). Yarışmalar açıldığı coğrafi bölgelere göre incelendiğinde en fazla yarışma İç Anadolu Bölgesi'nde açılmış olup toplam 73 adettir. Yarışmaları açıldığı kentlere göre incelediğimizde en fazla yarışma Ankara'da açılmış olup, toplam 65 adettir (Gencal, 2011, s.82).

Tablo 1. 1960-1980 yılları arası açılan yarışmaların bölgelere ve kentlere göre dağılımı. (Gencal, 2011, s.83)

İç Anadolu Bölgesi'nde en çok Ankara'da daha sonra sınırlı sayıda Konya ve Kayseri'de mimari proje yarışmaları açılmıştır (Tablo 1). Gencal'e (2011, s.140) göre, Kayseri'de 1930-2010 yılları arasında açılan Mimari Proje Yarışmaları şunlardır:

Kayseri Mezbaha ve Pastırmahane Binası (1937); *T.C. Merkez Bankası Kayseri Şubesi* (1964); Kayseri Belediyesi Şehirlerarası Otobüs Terminali (1965); Kayseri Kocasinan Belediyesi Hizmet Tesisleri (1991); Kayseri Melikgazi Belediyesi Hizmet Binası (1991); Kayseri İç Kalesinin Korunarak Kültür ve Sanat Ortamına Dönüştürülmesi için İki Kademeli Ulusal Mimarlık Yarışması (2008)'dir.

3. Bir Yarışmacı Mimar: Vedat Dalokay ve Merkez Bankası Kayseri Şubesi, 1964

Vedat Dalokay (1927-1991), Elazığ'da dünyaya gelmiş, İstanbul'da eğitim görmüş, yurt dışında çalışmalar yapmış, Ankara'da gerek mimarlık gerekse siyaset ortamında aktif olarak çalışmış, projeleriyle ödüller kazanmış, Pakistan'daki Kral Faisal Camii (1969) ile dünya çapında ün yapmış önemli bir mimardır (Şekil 1).

Şekil 1. Vedat Dalokay, 1927-1991. (Naz, 2005, s.57)

1949'dan itibaren mimari proje yarışmasına katılan ve aldığı ödüllerle tanınan Dalokay, Türkiye'deki modern mimarlık deneyimlerine özgün tasarımları ile önemli katkılar sağlamıştır:

"1949'da Etibank İstanbul Pavyonu yarışmasında aldığı üçüncülük ödülünü, diğerleri izler: İstanbul Maçka Askeri Kışlasının Askeri Müzeye Çevrilmesi (1. ödül), Çankaya Atatürk Abidesi Çevre Planlaması (3. ödül), Ankara Elektrik Etüt işleri Genel Müdürlük Binası (1. ödül), Emekli Sandığı Kızılay Gökdeleni (2. ödül), Ankara, İller Kooperatifi Konutları (2. ödül), Eskişehir Karayolları Garı (2. ödül), Elazığ Hükümet Konağı (3. ödül), Kore Harbi Abidesi (mansiyon), Bitlis Hükümet Konağı (1. ödül), Acar Konut Kooperatifi (1. ödül), Konya Koleji (1. ödül), Elazığ Teknik Okulu (Mansiyon), Ankara Şahin Apartmanı (satın alma), Erzurum Üniversitesi Kampüs Planlaması (mansiyon), Ankara Belediyesi Süper Merkez (mansiyon), Ankara PTT Santral Binası (1. ödül), Ziraat Bankası Genel Müdürlük Binaları Tevsii (mansiyon), Kütahya Lisesi (satınalma)" (Anonim, 1991, s.35).

Dalokay, sadece İstanbul ve Ankara'da açılan yarışmalara katılmamış aynı zamanda Kayseri, Konya, Elazığ ve Eskişehir gibi bazı Anadolu kentlerindeki yarışmalara da katılmıştır. Bunlardan biri de Dalokay'ın ortaklarından mimar Orhan Dinç ile birlikte birincilik ödülü aldığı Merkez Bankası Kayseri Şube binasıdır. Bu çalışmada Banka'nın mimari karakteristik özellikleri (malzemesi, yapım tekniği, mekânsal özellikleri v.b.) ortaya konularak Dalokay'ın 1960'larda rasyonel-işlevselci tasarım anlayışı, aynı dönemde tasarladığı bazı yapılarıyla birlikte değerlendirilerek incelenecektir.

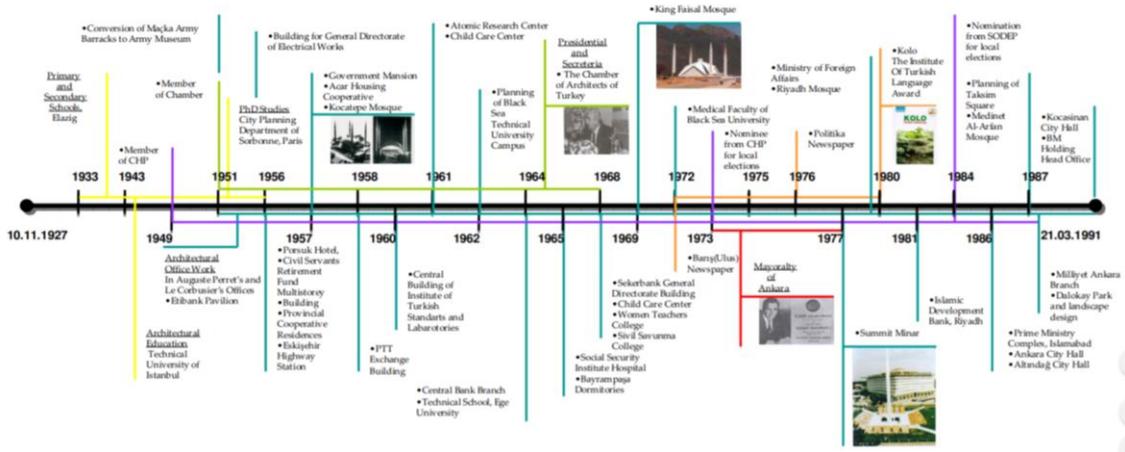
3.1. Vedat Dalokay'ın Yarışmacı Mimar Kimliği

Vedat Dalokay, 1949 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi'ni bitirmiştir. Okuduğu yıllarda Paul Bonatz ve Clemens Holzmeister'in öğrencisi olma fırsatı bulmuştur. 1951-1952'de Paris Sorbonne Şehircilik Enstitüsünde lisansüstü çalışmasını yaparken Auguste Perret ve Le Corbusier'in bürolarında çalışmış ve Alvar Aalto ve Frank Lloyd Wright gibi modern mimarlığın öncülerinden de esinlenmiştir. 1950-1951'de PTT ve Bayındırlık Bakanlığında mimar olarak görev yapmıştır. 1953 yılında Ankara'da kendi mimarlık bürosunu kurmuştur. 1954-1968 yılları arasında Mimarlar Odasının kuruluşunda çalışmış, odanın genel sekreterliğini ve Ankara Şube başkanlığını yapmıştır. 1973-1977 yıllarında Ankara Belediye Başkanlığı görevinde yer almıştır. Ankara şehrinin bayındırlık ve şehircilik konularına eğilmiştir. Çeşitli ulusal ve uluslararası mimarlık yarışmalarında aldığı 15 birincilik ödülü bulunmaktadır.

Modern mimarlık ekolüne göre yetişen Dalokay, Türkiye'deki mimarlık ortamında kendi özgün çizgisini *rasyonellik* ve *yalınlık* kavramları çerçevesinde oluşturmuştur. Sibel Dalokay Bozer'e göre Dalokay, "yaratırken, bir süre çok zengin olan hayal gücüne kapılıp gider, sonra döner ve inanılmaz bir *rasyonel kurguda*, kendi içeriği içinde gerçekten var olabilecek şeyler tasarlardı. Mimari onun için kolektif bir olgu idi; kişiliği de öyle... çok yönlü ve birbirini tamamlayan" (Suzan, 2008, s.146).

Dalokay'ın en önemli özelliklerinden biri de *yarışmacı bir mimar* olmasıdır. Dalokay, 1950'lerde ve 1960'larda mimar olarak yarışmalara girmiş ve yarışman veya müellif olarak kırkın üzerinde projeye imzasını atmıştır (Anonim, 1991, s.36). Eskişehir Porsuk Otel Projesini kazanması mesleki hayatındaki dönüm noktalarından biri olmuştur. Ankara'ya yerleşerek mimarlık atölyesini kurmuştur. 1950'li yıllar onun ödül dolu seneleri olmuştur (Tablo 2). (URL 1).

Tablo 2. Dalokay'ın mesleki hayatını özetleyen şema. (Suzan, 2008, s.184)

Dalokay, 1969 yılında Önder Şenyapılı ile yaptığı röportajda kendi sözcükleri ile yarışmacı mimar kimliğine vurgu yapmıştır: "İlk yarışmam ve ilk birinciliğim 1950 yılındadır... Şimdiye kadar 40 yarışmaya katıldım, 25'inde ödül aldım. Son iki yılda ise katıldığım yedi yarışmanın üçünde birincilik, dördünde ise mansiyon aldım" (Şenyapılı, 1969, s.30). Dalokay için yarışmalara katılmak bir anlamda kendi sözünü özgürce söylemenin yollarından biri olmuştur (Şentek, 2013, s.19). Yarışmalar, Çağlar'ın da (2013, s.5) belirttiği gibi, mimarlar için *tasarım ideolojisini geliştirmek için alıştırmaya yapma olanağı* sağlamaktadır. Benzer şekilde Dalokay, kendi mimarlık söylemini çoğunlukla yarışmalar üzerinden deneyimlemiş ve geliştirmiştir.

Dalokay için yarışmaya katılmak sadece bir mimari ürün ortaya çıkarma meselesi değildi, mesleğin eğitici yönünü de geliştiren bir mekanizmaydı. Dalokay, bürodaki genç mimar ve stajyerler için bir patron olmanın ötesinde bilgilerini, deneyimlerini paylaşarak bir

öğretmen ve bir baba gibi olmuştur (Naz, 2005, s.56). 1970'li yıllarda Dalokay atölyesinde çalışan Ersin Arısoy, Dalokay'ın yarışmalarla ilgili heyecanını dile getirmiştir: "Dalokay, bir hafta başı büroya gelir gelmez bizleri çevresine topladı ve *çocuklar varmışınız? Bir yarışma deneyelim*, dedi..." (Arısoy, 2006, s.46).

Dalokay ayrıca mimari yarışmaların ülke mimarlığının gelişiminde önemli bir rol oynadığını düşünmektedir. Dalokay'ın iş arkadaşı Orhan Dinç'e göre, yarışmalar, ülke mimarlık kültürünün önemli bir bileşenidir. "Hangi yapıların yarışmayla elde edildiği, yarışmalara ne kadar emek, zaman ve para ayrılabilirdiği, seçilen projenin nasıl uygulandığı ve uygulanan projenin nasıl eleştirildiği zinciri ülke mimarlık uygulamalarının ne noktada olduğunu göstergelerinden biridir." (Dinç, 2013, s.30). Dinç, bir yazısında mimari yarışmaların hem eğitici rolünden hemde Anadolu'daki kırsal yerleşim alanlarının gelişimi ve biçimlenişinde etkili rol oynadığından bahsetmiştir: "... küçük yerleşim birimleri için de yarışmalar düzenlenmişti. Çivril Yarışması, ki sınırlı yarışmadır, 1967 tarihini taşıyor. Demek oluyor ki kamu yönetimi... henüz il kimliğini kazanamamış bir yerleşim biriminde, konuyu hafife almamış, bir yönü ile kırsal yerleşim yapısıdır deyip geçiştirmemiş, sınırlı da olsa yarışma yoluyla ülkemiz mimarlarının tasarımına, yorumuna sunmuş, görüşüne açmış." (Dinç, 2001, s.17).

4. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şube Binası, 1964-1968

20. yüzyılın ortasında Kayseri kenti, 1944-1945 tarihli Kemal Ahmet Âru ve Oelsner İmar Planı paralelinde yeni bir gelişme çizgisine girerken, erken Cumhuriyet döneminin modern çizgisi de dönüşmeye başlamıştır. Tiyatro Binası (1942), Hükümet Konağı (1942), Kayseri Devlet Hastanesi (1943) gibi kamu yapılarına ek olarak, 1950'lerde Sahabiye Mahallesi'nde inşa edilen Belediye Blokları ve İstasyon Mahallesi'ndeki konut yapıları, modernist çizginin arayışlarını gösteren örneklerdir. 1960'larda ise Kayseri, fonksiyonel planı, betonarme taşıyıcı sistemi ve kullanılan modern yapı malzemeleriyle, orta ölçekli prizmatik kütleyle özel bir konuma sahip ve Kayseri'deki diğer modern yapılardan farklı olarak bir mimari proje yarışması ile elde edilmiş rasyonel bir binaya kavuşmuştur: *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şube Binası*.

Merkez bankaları, ülkelerinin para politikalarından sorumlu kurumlardır. Kuruluş Kanunu'na göre Merkez Bankasının temel amacı ülkenin ekonomik kalkınmasını desteklemektir. Merkez Bankası, kurumsal yapı olarak; İdare Merkezi, Banknot Matbaası ve Şubelerden oluşmaktadır. Bankanın İdare Merkezi Ankara'dadır. 3 Ekim 1931 tarihinde faaliyetlerine başlayan Merkez Bankası, bağımsızlığının ve diğer kamu kurumlarından farklılığının bir göstergesi olarak anonim şirket olarak kurulmuştur. (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarihçesi ve Görevleri, Rapor, s.18).

Türkiye Merkez Bankası'nın ilk Şubesi 1931 yılında Ankara'da açılmıştır. 1983 yılında İzmit'te açılan Şube sonrası, TCMB başka bir yerde Şube açmamıştır (Tablo 3) (URL 2). Merkez Bankası, İzmir, Bursa, Samsun ve Konya Şubeleri gibi birçok şube binasını mimari proje yarışmasıyla yaptırmıştır.

Tablo 3. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Şubeleri ve Açılış Tarihleri (TCMB Yıllık Raporları, 2009, s.85.)

ŞUBELER	AÇILIŞ YILI	ŞUBELER	AÇILIŞ YILI	ŞUBELER	AÇILIŞ YILI
1.Ankara	1931	2.İstanbul	1931	3.İzmir	1932
4.Mersin	1933	5.Samsun	1933	6.İskenderun	1951
7.Eskişehir	1954	8.Diyarbakır	1955	9.Gaziantep	1956
10.Erzurum	1959	11.Antalya	1963	12.Edirne	1963
13.Trabzon	1963	14.Kayseri	1968	15.Adana	1969
16.Bursa	1969	17.Denizli	1974	18.Konya	1974
19.Malatya	1977	20.Van	1978	21.İzmit	1983

Merkez Bankası Kayseri Şubesinin arşiv kayıtlarına göre, Şubenin açılma kararı ilk olarak 1953 yılında alınmıştır:

“Kayseri’de arsa satın alınması hakkındaki Umum Müdürlüğün 27 Nisan 1953 tarih ve Umum Muhasebe ifadeli yazısı üzerine: Şube açılması ve bina inşası ileride teammül edilmek üzere Kayseri’de Belediyeye ait 570 metrekarelik arsanın teklif gereğince 180.000,- liraya satın alınması ve mübayaaya işlerindeki masrafların Bankamızca ödenmesi için Umum Müdürlüğe yetki verilmesi, İdare Meclisince kabul olundu.” (TCMB Kayseri Şube arşivi)

Merkez Bankası Kayseri Şubesi 1964 yılında açılan bir proje yarışması sonucunda yapılmış olup, tasarımcıları mimar Vedat Dalokay ve iş ortağı Orhan Dinç’tir. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi arşiv kayıtlarında, yarışmada 1.ödülün Vedat Dalokay’a verildiği bilgisi dışında bir bilgi bulunmamaktadır (Ömür, 2004). Banka 24 Haziran 1968 tarihinde açılmış olup, bugün aynı işlevle kullanılmaktadır. Bankanın ilk müdürü 1968-1976 yılları arasında görev yapan İsmet Dizer’dir. 1967-1971 yılları arasında Ankara Merkez Bankası Başkanı olan Mehmet Naim Talu, Kayseri Şubesinin açılışına katılmıştır (Şekil 2).

Şekil 2. Mehmet Naim Talu’nun (sol başta) Kayseri Şubesinin açılışına katılması, 1968. (TCMB Kayseri Şube arşivi, 1968)

Dalokay bu banka projesi ile hacim, denge ve yalınlık üzerinden işlediği tasarımını malzeme, taşıyıcı sistem ve detaylarıyla 1960’ların modern mimarlık söylemini nasıl yorumladığını bir Anadolu kentinde ortaya koymuştur.

Banka binasının mimari dilinin ardında, Dalokay’ın Ankara’daki PTT Santral Binası (1958), TSE Merkez Binası ve Laboratuvarları (1960), Atom Enerjisi Araştırma Merkezi (1961) ve Yalova Bağ Bahçe Araştırma Enstitüsü (1961) gibi yapılarında barındırdığı mutlak soyutlamaya ve rasyonelliğe dayanan bir tasarım anlayışı ve evrensel bir estetik değere ulaşma amacı izlenmektedir (Şekil 3). Dalokay bu yapılarında prizmatik formlu, yalın ve fonksiyonel çözümler sunmuştur. Ayrıca yapıların cephelerinde vurgulanmış taşıyıcı sistem açıklığını üçe bölen sadeleştirilmiş pencere düzeni, prizmatik blok cephe düzenlemesi Dalokay’ın rasyonel mimarlığını ortaya koymaktadır (Şekil 4). Akay’a (2020) göre Dalokay, mimari tasarımlarında 1970’lerin başına kadar, oldukça kararlı bir *rasyonalist tutum* sergilemektedir.

Şekil 3. PTT Santral Binası, Ankara, 1958. (Vedat Dalokay Arşivi) (Akay, 2020, s.45)

Şekil 4. TSE Merkez Binası ve Laboratuvarları, Ankara, 1960. (Vedat Dalokay Arşivi) (Akay, 2020, s.47)

Merkez Bankası Kayseri Şube yapısı, hem tasarım ve yapım tekniği itibariyle 1960'lar modernizminin *prizmatik hacimler, cam-beton cepheler, fonksiyonu ön planda tutan* tasarım yaklaşımını temsil etmekte, hem de ofis düzeni ile banka yapıları plan tipolojisinin karakteristik imgelerini taşımaktadır. Uluslararası üslup yalın geometrik formların, düz çatıların, konsolların, sade ve net iç mekânların, süslemeden arınmış detayların, teknolojinin ve yeni malzemelerin benimsendiği mimari bir dille, modernist estetiğin katılmış hallerinden birine işaret eder (Savaşır ve Ultav, 2009, s.57). Banka yalın, gösterişsiz prizmatik kütlesi ve işlevsel plan şemasıyla modern bir dile sahip olup, 20. yüzyılda dünya çapında etkileri gözlenmiş olan uluslararası üslubun Türkiye'deki örneklerinden biri olduğu söylenebilir (Şekil 5).

Şekil 5. Merkez Bankası Kayseri Şube binası, ön cephesi, 1991. (TCMB Kayseri Şube arşivi)

Merkez Bankası Kayseri Şube binası kent merkezinde ulaşımın kolayca sağlandığı, kentin dolaşım alanları arasında önemli bir odak noktasına yerleştirilmiştir. O dönemde açılan mimari yarışmalar, "şehir simgeleri yaratılması yönünde bilinçli denemelerdi" (Sudjic, 2013, s.9). Buna göre, Banka binası kent merkezinde Kayseri Lisesi (1893), Meryem Ana Kilisesi, Kışıkapı Meydanı ve Setenönü Mahallesi'ne yakın olması nedeniyle tarihi dokunun içinde simgesel modern bir kamu yapısı olarak yerini almıştır (Şekil 6).

Şekil 6. Bankanın kent merkezindeki konumu.

Bankanın doğusunda Kayseri Lisesi, güneyinde Setenönü Mahallesi ve kuzey ve batısında da çarşı merkezi (ticari mekanlar ve banka gibi diğer kamu yapıları) bulunmaktadır. Banka, yakınındaki geleneksel yapı stoku içinde, bulunduğu bölgedeki modern yapı rezervini artırmak üzere kurgulanmıştır.

Mimari özelliklerine göre değerlendirildiğinde bodrum, zemin, asma kat ve üç normal kattan oluşan yapı, rasyonel bir tasarım anlayışı çerçevesinde kurgulanmıştır. Bankanın taban alanı 570 metrekare olup, toplam alanı 2370 metrekaredir. Arasında bulunan 70 cm boşluk ile bir cephesinde Halk Bankası'na komşu olan Şube binasının açığa bakan üç cephesi bulunmaktadır 1990'lar sonunda ise Merkez Bankası Kayseri Şube binası ile aynı yükseklikte olan Halk Bankası yıkılarak yerine daha yüksek katlı ve yine Halk Bankası'na ait bir bina inşa edilmiş; söz konusu bina daha sonra bir alış-veriş merkezi olarak kullanılmıştır (Şekil 7).

Şekil 7. İnönü Bulvarı üzerinde bulunan Kayseri Lisesi ve TCMB Kayseri Şube binası, 2020.

Banka, yalın kütle biçimlenmesi, sade cephe elemanları ve net detayları ile uluslararası üsluba göndermeler yapmaktadır. Yapının ana cephesinde galeri katına denk gelen bölümünü özelleştiren petek dokulu beton cephe elemanları, hem iç mekanı hemde ana cepheyi hareketlendirmiştir. Ana cepheden bakıldığında, girişin özellikle vurgulandığı görülmektedir. Yapının önünde ana yoldan yapıyı ayıran kaldırım ve bu kaldırım üzerinde bir demir çit olmasına rağmen, günümüzde çit ve ağaçlar kaldırılarak yapı önündeki taşıt yolu (İnönü Bulvarı) genişletilmiştir (Şekil 8).

Şekil 8. Bankanın ana giriş kapısı, İnönü Bulvarı Cephesi. 1990'lar ve 2020. (TCMB Kayseri Şube arşivi)

Betonarme karkas sistemi ile yapılan yapının ana cephesinde, eşit aralıklı betonarme duvar yüzeyine göre çıkıntılar oluşturarak düşey bölünmeler yaratılmıştır. Bu bölümlerin aralarına, eşit aralık ve büyüklüklerde düşey pencere dizileri yerleştirilmiştir. Cephelerde fonksiyonun vurgulanması, teras çatının olması ve dik açılı geometrik sistem esas alınarak planlanması açısından, modern mimarinin katı rasyonel anlayışta tasarlanmış örneklerinden biridir. Yapının görsel süreklilik gösteren cephe dili, doluluk-boşluk ilişkisinin yanısıra, cephe süsleme elemanları olan betonarme griller ve bu elemanlar arasında kalan dolu yüzeyler üzerindeki mozaik kaplama ile karakteristik bir etkiye sahip olmaktadır. Orjinal halinde dolu yüzeyler betonarme duvar iken, 2007 yılında cephedeki sağır yüzeylerde mavi renkli mozaik (BTB ve traverten malzeme) kaplama uygulanmıştır.

Yapının yan cephesinde (Şiremenli Caddesi'ne bakan cephe) ana cephedeki girişten farklı olarak 1980'lere kadar lojman girişi olarak kullanılan personel girişi bulunmaktadır (Şekil 9). Ancak bu giriş günümüzde kullanılmamaktadır.

Şekil 9. Bankanın Şiremenli Caddesi'nden görünüşü, 2019. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

Yapının arka cephesinde bir iç bahçe bulunup, bu alanda para nakil işlemleri ile bina içinde imha edilen banknot paraların fabrikalarda bertaraf edilmek üzere biriktirilmesi işleri yapılmaktadır (Şekil 10).

Şekil 10. Bankanın arka cephesi ve iç bahçeden görünüş. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

Yapıldığı dönemde **Bodrum katta**, doktor odası, jeneratör odası, kazan dairesi ve ana kasa bulunmaktadır. Günümüzde ise, mutfak, su deposu, kazan dairesi ve kompresör odası gibi teknik hacimlere ek olarak ana kasa bulunmaktadır. Kasa bölümü ve teknik hacimlerin birbirine geçişi yoktur. Bodrum kat alanı 375 m²'dir.

Zemin kat; Vezne Servisi (gişeler, bekleme salonu), haberleşme ve güvenlik gibi birimlerden oluşurken süreç içerisinde mekanlarda bazı değişiklikler yapılmıştır. Orijinal kullanımında gişe olarak kullanılan bölüm, günümüzde kapatılarak Vezne Servisi olarak kullanılmaktadır (Şekil 11 ve Şekil 12). Zemin katta, bankanın ilk açıldığı dönemde bir Şube Müdürü ve iki Müdür Yardımcısı görev yapmıştır. Zemin kat alanı 340 m²'dir.

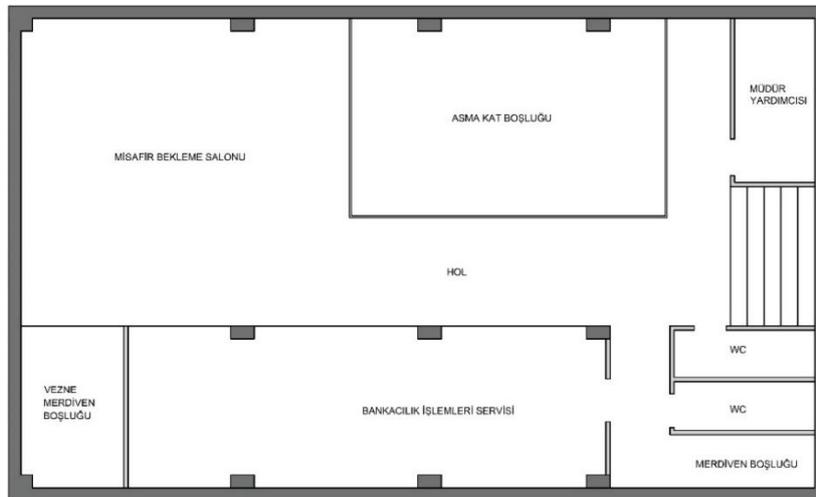

Şekil 11. Zemin kat orijinal kullanımında *Türk Lirası işlemleri ve Kambiyo Servisi* olarak kullanılan bölüm (1980'ler), günümüzde kapatılarak *Vezne Servisi* olarak kullanılmaktadır. (TCMB Kayseri Şube arşivi ve Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

Şekil 12. Zemin katta bulunan girişler ve bekleme salonu, 2018. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

Asma katta; müdür yardımcısı odası, Bankacılık, Kurumsal Destek ve Destek Hizmetleri Servisi, müşteri bekleme alanı ıslak hacimler gibi mekânlar bulunmaktadır (Şekil 13).

Şekil 13. Asma kat plan şeması. (TCMB Kayseri Şube arşivi) (Banka Şubesinde alınan güvenlik tedbirleri kapsamında diğer kat planları makalede yayımlanmamıştır.)

Bankanın açıldığı dönemde ise müdür odası, müfettiş odası, kontrolör odası ve muhasebe ve idari işler servisi bulunmaktaydı (Şekil 14 ve Şekil 15) (İkizoğlu, 2020). Asma kat alanı 300 m²'dir.

Şekil 14. Asma Kat, 1980'ler. (TCMB Kayseri Şube arşivi)

Şekil 15. Bankacılık, Kurumsal Destek ve Destek Hizmetleri Servisi ve önündeki bekleme alanı. Asma Kat. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

Birinci katta, 1990'larda, lojmanlar kaldırılarak, servise dönüştürülmüştür. Müdür odası, müdür yardımcısı odası, müfettiş odası, doktor odası, toplantı salonu, arşiv ve ıslak hacimler gibi mekânlar bulunmaktadır. Yapının eski ve yeni iç mekân fotoğrafları karşılaştırıldığında yer ve duvar kaplamalarındaki yapı malzemelerinin ve dolap gibi sabit mobilyaların orijinal hali ile kaldığı ancak sandalye ve koltuk gibi hareketli mobilyaların değiştirildiği görülmüştür (Şekil 16). Birinci kat alanı 385 m²'dir.

İkizoğlu'na göre, "Bankanın 1. ve 2. katı lojman olarak kullanılmıştır. Banka'nın doğu cephesinde bulunan bina girişi bankanın 1968'den 1980'ler sonuna kadar lojman girişi olarak kullanılmıştır. Şubedeki lojmanda Şube Müdürü, Müdür Yardımcıları ve Baş Veznedar kaldı. 1990'larda Sahabiye Mahallesi'nde yaptırılan lojman binasıyla birlikte Şubede lojman olarak kullanılan 1. ve 2. Katlar, tadilat geçirmiş ve servislerin yerleri değiştirilmiştir..." (İkizoğlu, 2020)

Şekil 16. Bankanın toplantı odası, 1980 ve 2019 yılı fotoğrafları. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

İkinci katta; Arşiv odaları, muhasebe ve idari işler servisi, bilgi işlem odası, çay ocağı ve ıslak hacimler bulunmaktadır. Arşiv mekânı orjinal planda doktor odası iken, geçirdiği tadilat sonucu günümüzde güvenlik personeli soyunma odası olarak kullanılmaktadır. İkinci kat alanı 385 m²'dir. (Normal katlarda dört arşiv odası bulunmaktadır.)

Üçüncü kat yapının son katı olup, yemekhane, mutfak, depo, lokal (müdüriyet yemek odası) ve teras mekanlarından oluşmaktadır (Şekil 17). Yemekhane mekânı orjinal fonksiyonuyla 2010 yılına kadar kullanılmıştır. (İkizoğlu, 2020). Günümüzde ise depo olarak kullanılmaktadır. Son kat alanı 385 m²'dir.

Şekil 17. Son katta bulunan yemekhane ve teras mekânı, 2019. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

4.1. İç Mekânda ve Cepheelerde Kullanılan Yapı Detayları ve Malzemeleri

Yapıya ait fotoğraflardan da görüldüğü üzere, yapının taşıyıcı sistemi betonarme iskelettir (Şekil 18). Malzeme ve teknik detaylarda dönemin rasyonel mimarlık anlayışına uygun olarak kafes döşeme ve ahşap, demir, mermer ve dökme mozaik gibi yapı malzemelerinin kullanımı dikkati çekmektedir (Şekil 19). İç mekânda, giriş holünün zemin kaplamasında mermer, bodrum kat merdiven kaplamasında ve zemin döşemesinde dökme mozaik malzeme kullanılmıştır.

Şekil 18. Betonarme kafes sistemi, Zemin kat ve Asma kattan bir görünüş, 2019. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

Şekil 19. Cepheden ve Asma kattan izlenen beton kafes sistemi, demir kafesler ve mozaik kaplama kullanılmıştır. (Filiz Sönmez fotoğraf arşivi, 2019)

1968'den bu yana yapıda bazı tadilatlar ve malzeme eklemeleri yapılmasına karşın, bankanın orjinal yapı malzemeleri (mermer, ahşap, demir gibi) ve taşıyıcı sisteminde ise önemli değişiklikler yapılmamıştır.

5. Değerlendirme ve Sonuç

Türkiye'nin çağdaşlaşma hamleleri kapsamında kamu yapılarının proje yarışması ile inşa edilmesi, ülkenin öne çıkan temsili yapılarına verilen önemi göstermektedir. Merkez Bankası ve Anadolu kentlerindeki Şubeleri devleti temsil eden yapılar olması nedeniyle, genellikle mimari proje yarışmaları aracılığıyla elde edilen yapılar olmuştur. Özellikle 1960'larda ülke genelinde kamu yapıları kapsamında açılan mimari proje yarışmaları, Anadolu'da modern mimarlık kültürünün yayılmasına katkı sağlamıştır.

Bu çalışmada incelenen T.C. Merkez Bankası Kayseri Şube binasının, 1960'larda mimari proje yarışmasıyla elde edilerek bir Anadolu kentine yüksek nitelikli mimarlık kültürü ürünlerinin sunulması ve Anadolu'da modern yapıların artması yönünde önemli bir misyon üstlendiği söylenebilir. Binanın tasarımcıları olan Vedat Dalokay ve Orhan Dinç'in Anadolu'da kazandıkları proje yarışmaları ve uygulamaları, 1960'lar Türkiye modern mimarlık ortamına önemli katkılar sağlamıştır. Dalokay'ın form, işlev, malzeme, teknoloji, strüktür ve detay çözümleriyle bütünleşen yapı estetiği ve meslek yaşamı boyunca vazgeçmediği rasyonel, çağdaş ve yeniliğin takipçisi olma anlayışı onu ülkedeki mimari üretimde özel bir konuma taşımıştır. Dalokay'ın mimarlık söylem ve uygulama alanındaki üretimlerinin yereldeki örneklerini, 1960'lar modernizminin Anadolu'daki yenilikçi ve stratejik hamlelerinden biri olarak yorumlamak mümkündür.

Dalokay'ın Banka binası, yalın kütle biçimlenmesi, dengeli plan ve cephe organizasyonu, işlevin gerektirdiği biçimde planlanmış strüktür sistemi, sade cephe elemanları ve net detayları ile uluslararası üsluba göndermeler yapmaktadır. Dolayısıyla Banka, 1960'lar

mimarlığının modern çizgisini Anadolu'da temsil eden ve kentin simgesel yapılarından birisi olması nedeniyle önemlidir. Yapının geçmişten günümüze yoğun bir kullanıma sahip olması da anı değerini güçlendirmektedir. Kentsel ölçekteki değişim önerisinden yapı ölçeğindeki modern malzeme, taşıyıcı sistem ve fonksiyon önerilerine kadar modernist akımın Anadolu'daki başarılı örneklerinden biri olmuştur. Ayrıca yapının tasarımcılarının Vedat Dalokay ve Orhan Dinç olması nedeniyle Cumhuriyet dönemi mimarlık tarihi değerlendirmelerinde önemli bir belge niteliği taşımaktadır. Banka binası üzerinde bir tescil bulunmamasıyla birlikte, modern mimarlık mirası açısından ulusal ve uluslararası kapsamda kabul edilen değer parametrelerine sahip olan ve kentsel hafızaya mal olan yapının yeni kent planlama kararlarında dönüşümünün nasıl olacağı konularının kent gündeminde tartışılması, "geleneksel" olan konusunda olduğu gibi "modern" olan konusunda da hafızası olan bir kentte varlığını sürdürmeli ve korunmalıdır. Oysa ki, Cumhuriyet dönemi modern mimarlığının değerleri ve korunması konusu, henüz tam anlamıyla bilinçlere yerleşmemiş bir konudur.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şubesi, Türkiye'deki hatta uluslararası alandaki aynı dönem yapılarına referanslarla, belgelenmesi, değerlendirilmesi ve bir sonraki aşama olarak da birer kültür varlığı olarak tescil edilmesi gereken bir yapıdır. Bununla birlikte, bu yapının birer mimarlık nesnesi olarak yarım yüzyıllık ömrü süresince geçirdiği zamansal değişim üzerinden belgelenmesiyle ortaya çıkan bilgi, aynı zamanda bu süreçteki mimari, toplumsal, ekonomik, kültürel pek çok okumaya da olanak sağlayacaktır. Kayseri için önem taşıyan Banka yapısına yapılacak müdahalelerin kent bağlamında ele alınması ve yapının günümüz teknolojisiyle yeniden onarılması ve kentin ticari belleğinde yerden varlığının sürdürülerek gelecek kuşaklara aktarılması uygun olacağı değerlendirilmektedir. Polat ve Can'ın belirttiği gibi, yapıldığı dönemde tartışma yaratmış, mimarlık tarihinde belli dönemeçleri, "direnc" ve "kırılma" noktalarını belgeleyen, anı değeri olan yapılar korunmalıdır (Polat, Can, 2008, s.184).

2019 yılında kentin başka bir bölgesinde yeni bir hizmet binasına taşınması düşünülen Merkez Bankası Kayseri Şubesinin, özgün kullanım ve mimari özelliklerinin kaybolması endişesinin yaşanılmaması için yapının kentin modern mimarlık mirası kapsamındaki kültürel miras stoğu ve kentsel hafıza açısından önemli olduğu göz önünde bulundurularak tescillenmesi ve bankanın, özgün mimari kimliği korunarak günümüzde de benzer işlevlerle kullanımına devam edilmesi önerilmektedir.

Not

Çalışmada Merkez Bankası Kayseri Şubesi ile yazılı ve görsel malzemelerin kullanımında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İdare Merkezi'nden gerekli yazılı izin alınmıştır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kayseri Şube Müdürü Sn. Vasviye Kahramanlar'a ve Müdür Yardımcısı Mustafa Kaya'ya çalışma boyunca gösterdikleri özel ilgi ve destek için teşekkür ederim.

Kaynaklar

- Akay, Z. (2020). "Rasyonalist Dalokay:1950-1972 Dönemi Yarışma Projeleri", Ed.: Nuray Bayraktar (editör) Ankara'da İz Bırakan Mimarlar Dizisi II: Vedat Dalokay-Nejat Tekelioğlu, Koç Üniversitesi VEKAM Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi VEKAM Yayın No: 51, s. 77-100, Ankara.
- Anon. (1991). "Kral Faisal Camii, İslamabad/Pakistan " Yapı, (vol.101), s. 53- 61, İstanbul.
- Anon. (1998). "Kral Faisal Camii, İslamabad Başkanlık Konutu, İslam Kalkınma Bankası Genel Merkez Binası," Mimarlık, (vol.88/3), s. 38-56, İstanbul.
- Anon. (1969). "Uluslararası 'İslamabad Camii' Proje Yarışması", Mimarlık, (vol. 69/12), s. 33-35.
- Arısoy, E. (2006). "Ustam, Patronum, Dostum, Yarışma Ortağımdı...", Ankaramagazine, Volume:53, s. 46.
- Aygün, M. (2004). "Tarihsel Dönemeçte Proje Yarışmaları", Mimarlık Dergisi, Sayı:320, Ankara, s. 28.

- Bilsel, G.S. (2018). "Başkent Ankara / 2: Çağdaş Başkent'in Mekâna Yansımış Özgün Kültürel Kimliği ve Değiştirilme Çabaları", *Mimarlık* 402, s. 61-65.
- Çağlar, N. (2013). "Mimari yarışmalar iyi şeyler(mi)dir", Ed.:A. Aksu (Editör) Dosya 31: Mimari Proje Yarışmaları, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, S. 1, s. 4-8, Ankara.
- Çilingir, B. (2000). "Cumhuriyet Dönemi Proje Yarışmalarında Değerlendirme Kriterleri ve Gelişimi: Kamu Yönetimi Binaları", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dinç, P. (2013). "Mimarlığın Yarışan Yüzü Üzerine Notlar ..." Ed.: A. Aksu (Editör) Dosya 31: Mimari Proje Yarışmaları, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Sayı 1, s. 28-33, Ankara.
- Dinç, O. (2001). "Orhan Dinç", *Mimarlık* 2001, Sayı 299, s. 16-30.
- Duran, Ö. (2018). "Mimari Proje Yarışmaları ile Elde Edilen Kamu Binalarının İncelenmesi", Uzmanlık Tezi, İller Bankası Anonim Şirketi, Ankara.
- Erzen, J. ve Balamir, A. (1996). "Kocatepe Mosque, Ankara," In *Architecture of Contemporary Mosque*, eds. Serageldin, I. And Steele, J., London: Academy Editions.
- Gencal, O.A. (2011). "Ulusal Mimari Proje Yarışmalarının İzinden Türkiye'de Mimarlık", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Husain, H. (2005). "Image of a City in Making: Dalokay's Grand Mosque for Islamabad, "The paper presented in 22nd International Union of Architects(UIA) Congress, İstanbul.
- Meltem, A. İ. (2010). "1930-2010 Yılları Arasında Bir Proje Elde Etme Yöntemi Olarak Türkiye'deki Mimari Tasarım Yarışmalarının İrdelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Naz, N. (2005). "Contribution of Turkish Architects to the National Architecture of Pakistan: Vedat Dalokay", *METU JFA*, Volume:22, No: 2, s. 51-77.
- Ömür Yılmaz, Z. (2004). "Yarışmalar dizini: 1930 - 2004", TMMOB Mimarlar Odası Genel Merkezi ve TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- Polat Omay, E.E., Can, C. (2008). "Modern Mimarlık Mirası Kavramı: Tanım ve Kapsam", *Megaron Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, s. 177-186.
- Sayar, Y. (2004). "Türkiye'de Mimari Proje Yarışmaları 1930-2000: Bir Değerlendirme", *Mimarlık Dergisi*, Sayı 320, s. 29-36.
- Savaşır, G. ve Ultav, T.Z. (2009). "1960'ların Modern Mimarlık Mirasına İki Örnek: Bergama Tusan Motel ve Selçuk Tusan Motel," *Mimarlık Dergisi*, S.350, s. 56-60.
- Sey, Y. (1998). "Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Mimarlık ve Yapı Üretimi", *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, TC İş Bankası ve Tarih Vakfı Ortak Yay., s. 25-39.
- Suzan, B. (2008). "The Architect: Vedat Dalokay As a Social Agent", Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sudjic, D. (2013). "Yarışmalar: Tehlikeleri ve Potansiyeli", Ed.: A. Aksu (Editör) Dosya 31: Mimari Proje Yarışmaları, Ankara, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Sayı 1, s. 9-17.
- Şen, E.D.; Sarı, M.R.; Sağsöz, A., Al, S. (2014) "1960-80 Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 9/10, s. 541-556.
- Şentek, A. (2013). "Mimari Tasarım Yarışmalarına İlişkin 'Dışarıdan' Bazı Görüşler", Ed.: A. Aksu (Editör) Dosya 31: Mimari Proje Yarışmaları, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, S. 1, s. 18-21, Ankara.
- Şenyapılı, Ö. (1969). "Vedat Dalokay'la Konuşma", *Mimarlık Dergisi*, Sayı 12, s. 29-32.
URL 1: <https://marmaralife.com/2017/08/23/basarinin-mimari-vedat-dalokay/>. [Erişim tarihi 11.04.2020].
URL 2: <http://www.ekodialog.com/Konular/turkiye-cumhuriyeti-merkez-bankasi-tcmb-subeleri.html>. [Erişim tarihi 2.05.2020].

Görüşme

Mehmet İkizoğlu ile 06.05.2020 tarihli görüşme. (Mehmet İkizoğlu, Merkez Bankası Kayseri Şubesi'nde 1983 yılında memur olarak çalışmaya başlayan Mehmet

İkizoğlu, 2007'de müdür yardımcısı olarak Malatya'daki Őubeye
görevlendirilmiŐtir.)

Raporlar

TCMB Yıllık Raporları, Ankara, 2009.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tarihçesi ve Görevleri, Rapor. 2019, Ankara, s.1-32.

ArŐivler

Sönmez, F. (2019) "Merkez Bankası Kayseri Şubesi Fotoğraf Arşivi"

Merkez Bankası Kayseri Şube Arşivi, 1968-2020.